

Motion till riksdagen 2019/20:1649

av **Marta Obminska (M)**

Skyddslagstiftningen och Svensk Kärnbränslehantering AB:s transporter av kärnämne

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skyddslagen och möjligheten att utse Svensk Kärnbränslehanterings fartyg till skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svensk Kärnbränslehantering AB:s, SKB, uppdrag är att ta hand om allt radioaktivt avfall från de svenska kärnkraftverken. Det ska göras på ett säkert sätt för både människor och miljö. Transport av det radioaktiva avfallet från kärnkraftverken till SKB:s anläggningar sker med fartyget M/S Sigrid.

I Forsmark, i Östhammars kommun, finns Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR, och där planerar de att bygga kärnbränsleförvaret. I Oskarshamn finns bland annat mellanlagret Clab och SKB:s forskningslaboratorier.

De svenska kärnkraftverken och SKB:s kärntekniska anläggningar är skyddsobjekt. Även områdena runt anläggningarna, inklusive hamnarna, ingår i skyddsobjekten. Däremot är det med skyddslagens nuvarande utformning inte möjligt att utse fartyget M/S Sigrid till skyddsobjekt. Sabotage eller annat angrepp mot M/S Sigrid kan ytterst medföra radiologiska konsekvenser och störa Sveriges elförsörjning.

I maj 2011 genomförde en internationell expertgrupp under IAEA:s ledning en granskning av det svenska systemet för fysiskt skydd av kärnämne och kärntekniska anläggningar. IAEA bedömde att lagstiftningen behöver stärkas för att skapa erforderliga förutsättningar för fysiskt skydd av kärnämnestransporter bland annat genom att skyddslagen utökas så att den omfattar fartyg avsedda för transport av kärnämne. SKB har ansökt hos Länsstyrelsen i Kalmar län om att få M/S Sigrid klassat som skyddsobjekt. Länsstyrelsen avslag SKB:s begäran med hänvisning till att civila rörliga objekt

inte kan klassas som skyddsobjekt enligt skyddslagens nuvarande lydelse. SKB överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Växjö. Domstolen konstaterade att länsstyrelsen inte haft förutsättningar att besluta att fartyget skulle vara ett skyddsobjekt och avslog överklagandet.

På grund av fartygets speciella användningsområde finns en hotbild mot fartyget, dels avseende sabotage mot fartyget som sådant, dels gällande sabotage och stöld av kärnämne. Om M/S Sigrid klassas som skyddsobjekt skapas bättre förutsättningar för skyddet mot antagonistiska handlingar. Nuvarande ordning, där fartyget inte kan utses till skyddsobjekt, innebär att förutsättningarna för ett adekvat skydd är sämre för fartyget än för övriga delar av kedjan för hantering av kärnämne.

Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet har lämnat ett delbetänkande som heter Några frågor i skyddslagstiftningen (SOU 2018:26). Utredningens förslag på detta område sågs inte som tillfredsställande av SKB. Istället föreslogs att skyddslagen skulle ändras på sådant sätt att också M/S Sigrid kan utses till skyddsobjekt. Motsvarande motion väcktes av mig även under förra riksdagsåret 2018/19. Sedan dess har regeringen föreslagit att fartyg som används för transport av kärnämnen ska få klassas som skyddsobjekt, men beslut är inte fattat i riksdagen.

För att säkerställa att hela kedjan för hantering av kärnämne har samma förutsättningar för skydd mot angrepp bör skyddslagen ändras, så att det blir möjligt.

Marta Obminska (M)